

SLOVENIJA.

List 6.

V petik 19. Prosenca

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 6 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Misli Polaka v prihodnosti Poljakov in Slavjanov sploh.

Lepo je že v letu 1783 slavni pisatelj dogodivšine, modroslovec in pevec Herder prvič govoril o prihodnosti Slavjanov, pa še dan današnji jih je veliko, ki ga razumeti nečejo. Nemci so precej zastopili njegovo prerokovanje, in še hujši ko poprej so jeli podjarmit in ponemčat Slavjane. Samo ime Slavjan jih dan današnji bolj plača, kakor zvolitev Napoleona za predsednika francoske republike. Pa kaj bi zamoglo vzrok tega straha biti? Kratek odgovor na to vprašanje je: Slaba vest hudodelstva. Dozdaj so znali brez kazni podjarmiti in černiti idilske narode slavjanske, nobedin se ni nad njih krivicami maševal. Dans si išče Slavenstvo primerno mesto na gostbi narodov. Trese se že ubijavec — ura maševanja že bije, in nemila Nemesis pripravlja svoj ognjevit bič.

Nekdaj so poklicali Poljaki iz Nemškega križake na pomoč proti svojim malikovskim sosedam, in svoje pomagače so obdarovali z zemljiši, gradovi in mesti. Pa kako so Nemci to Poljakom vrnili? Iskoreninili so prve naseljnike te zemlje Prusake, in potlej vzdignili orožje proti tistim, kateri so jim moč in obstoj dali. Kdo če prešteti vse kervave boje, škodljive zaveze in zvičajne izdajstva, katerih so se proti Poljakom poslužili, komaj smo po dvestoletnim bojevanju in po težkih zgubah te stoglavni hydri kake glave odbili. Iz teh pa so se vzdignili nam smertnonosni Prusi, kateri kakor požrešni volkovi do dans truplo poljske narodnosti ogledajo.

Kaj bi se reklo, če bi kdo napadel svojiga sosedo, mu vse premoženje in življenje vzel, kerstni list in druge spričebe ukradel, in če bi potlej pod imenom ubitiga, v njegovi obleki po svetu hodil, kako bi takiga človeka imenovali? Ljudje bi s perstam na-nj kazali rekoč, to je ubijavec, tat ptuje lastnine, goljuf. In ravno tako so Prusi delali. Pa Slavjani se imajo še čez hujši hudodelstva pritožiti. Nemci so se povsod urinili; in kamorkoli so prišli al s silo al z zvičajo, so kmalo tudi vasi, mesta in reke po nemško prekerstili, knjige pisali, in zemljopise izdali, v katerih ni bilo ne sledu ne glasa starodavnih imen, ktere so se samo pri prostimu slavjanskemu narodu še v čast obdržale.

Po tacih knjigah oslepljen svet misli, da so že od razdeljenja narodov pod babilonskim turnam ti kraji lastnina Nemcov. Tako se je zgodilo z nekdašnjimi deželami Piastov z šlesko in Pomorsko. Ravno to se misli od Češke, Moravske in cele slavenske zemlje, od tod, kir je bila nekdaž stara Vineta clo do današnjega Tersta.

V današnjih dnevih so bile tri četertine Poznanja pritisnjene k nemški zavezi, nasproti vsaki pravici, in zemlja, v ktiri Miečislav s svojimi junaci počiva, nima več nobeniga poljskiga mesta. Pity, Šamočul, Osiečna — staroslavne imena — so pokvarjene v Schneidmühle, Samtern, Storchnest. Kaj čemo reči od drugih sredstev poptujčenja Poljakov, kaj od tisučeri krivic, za ktere bi bil potreben nov besednjak. Čas plačila se približa, čas je že tukaj, ki jim stoletne krivice očitati moremo. Dans so dopolnene vse krivice, ktire

so Slavjani terpeli, in torej njih protivnike beseda Slavjanstvo s takim strahom napolnuje.

Tudi Herder je bil Nmec. Pa Herder je z vso dušno iskrenostjo človeštvo ljubil. On je bil prerok, ktir je že pred 70 leti tako čez Slavjanstvo pisal:

„Časov kolo se neprestojčece verti, in kader bo pravična politika v Evropi na mestu podjarjenja obveljala, se bodete tudi vi — nekdaž tak blago in pošteno živijoče, zdaj pa v sužnost pahnjene slavjanske plemena — vzdignile iz dolziga spanja od morja jadranskiga do Tatre, od Dona do Veltave, vi boste začeli vživati plodove vašiga truda in vaše tergovine.“

Kar se je od tistikrat, ko sanjarija slavniga Herderja glasilo, to se danas iz sanja zbudi, in prevstvari v živo truplo. Pa taka prememba se ne stori tak naglo. „Ljudi“, reče Napoleon, „štejejo po letih, — narodi pa po vekih.“ Mi ne smemo biti pre nagli, treba je pripravljat pot k temu poklicu, ker se nam tako slavno prikaže, ne smemo si sami sebi spono napraviti, časov kolo se zdaj k nami naklanja.

Vidili smo pretečeno leto v staroslavni Pragi zbor slavjanski, kakoršniga do zdaj še ni bilo. Ljudi kratkiga uma so rekli: De nič ni bilo storjeniga. O kratkim bo čas jih prepričal, kako so se motili. Tam so se prešteli Slavjani in si bratovsko roko podali, med seboj so si pripovedali krivice stoletne jim od Nemcov storjene: spoznali so, da različnost med nzihovimi narečji ni tako velika, da bi se v vzajemnih rečeh poslužiti morali ptujiga jezika. Našli se hodo oni na drugimu zboru, če ne dans gotovo jutraj, — če ne na Veltavi gotovo na Donavi. Razkropili so jih nemški granati — al kmalo potem je bila Slavjanska Nemezis s svojim bičem pri Beču od ravno tistiga Nemca poklicana, kter je slavjanski zbor v Pragi razgual. To je boljši manifest od tistiga, kteriga je Palacky sostavil.

Za nas Poljake je prvo vprašanje: Kako se imamo vesti pri obėnim gibanju Slavenstva? Mi ne smemo našimu rodu nezvesti postati. Dogodivšina, jezik in obėna nesreča nas z drugimi Slavjani sklenijo. In če vidimo da se Polska sama iz nesreče dvigniti ne more, kar je tudi gor imenovan pisavec spoznal, rekoč; da Polske dezele ne Francozi ne Nemci osloboditi ne morejo; zakaj se ne obrnemo zaupno na žarke, kateri nam od Slavjanstva pribliketajo? Slavjani nas potrebujejo, kakor tudi mi njih potrebujemo, drugi pa nas v sužnosti imajo.

Slavjanstvo bo za nekoliko časa na dve protivne stranke razdeleno. Ena stranka Mongolsko-slavenska se bo opirala na ukaze in knuto; druga pa čisto slavjanska ali evangelška — na pravo ljubezen. Mi Poljaki bomo v prostosti svojiga serca z zadnjo stranko deržali.

Visoka je pomemba beseda Slovo. Vera nas uči, da se je Slovo utelesilo. Kdo ve, če ni za utelesenje Slova ljubezni bog Slavjane namenil, to je za preroke nar nedolžniši in slajši beseda. (Czas.)

Učilišne knjige slavenske. *)

(Vsim slavenskim učenim družtvam posebno Lipi vseslavenskej.)

Učilišca višja in nižja se bodo u našem cesarstvu sadaj na novo osnovala; slavenska se morajo še le vnovič utemeljiti, ker jih do sadaj vlastno še imeli nismo.

Za slovenska učilišca je sadaj naj potrebnjši, da si sostavimo učilišne knjige u složnim, uzajemnim in vseslavjanskim duhu. Učilišne knjige se bodo naučno in znanstveno (gelehrt und wissenschaftlich) spisale, to se ve, saj imamo učenih mož u vsakim slavenskim plemenu in Čehoslaveni imajo že sadaj u svojem narečju knjig učeno in znanstveno spisanih blizo za vsaki nauk; to nas vse nič ne skerbi: in ako ravno bi iz pervega bile nekake nesveršene, bi se lahko prav lahko pri drugim izdanju pripravile — le to nas mečno skerbi, da bi ne počelo vsako slavensko pleme po sebi, od drugih oddeljeno, si učilišne knjige jednostrano spisovati, centrifugalno od slavenstva se oddaljevati, ker bi si s tem utemeljili za vsigdar 14 do 16 slavenskih književnih jezikov i jezikičev in po tem 14 do 16 smešnih slavenskih literatur in literaturic, namesto jednega velikega in cvetečega slovstva.

Mnogo in iskreno se je pogovarjalo in pisalo od sloge, svornosti in slavenske uzajemnosti, sadaj pri spisovanju učilišnih knjig moramo u djanju složno in uzajemno misel skazati. Do sadaj so nam veči del naši neprijatelji in nesrečne okolnosti branile, da Slaveni nismo mogli se približevati in se složiti — mogoče nam je pa vendar še ostalo složiti se: ako pa mi sadaj pri spisovanju učilišnih knjig po nesložnim in neuzajemnim potu se obrnemo, tadaj mi sami svoje slovstvo in narod razdelimo in za vsigdar raztergamo, naša pogreška bi se težko kadaj ali nikadar več poravnati ne dala. — Francozi so v poslednih 50 letih ustav vladarja blizo dvajsetkrat spremenili — to je vsigdar nevarna in težka stvar, mnogo se kervi prelje, pa Francozi so pač tako storili. Učeni moži izmed njih so se pa tudi trudili svoj herdjavi in neprilicni pravopis poravnati, pa to niso mogli dognati. Težko se ves ustav vladanja spremeni, pa še mnogo težje se pogreška storjena pri upeljanju učilišč in učilišnih knjig poravna.

*) Slovenski pisatelji moramo nektere besede, ktere so si sicer podobne, pa nekaj različnega pomenjo, dobro in vsigdar razlikovati, postavim: Slaveni Slaven, slavenski slawisch, Slovenci Slowenen, slowenisch; mi Jugoslaveni ne smemo pisati: Slovani slovanski, namesto: Slaveni slavenski, ker bi to bilo po česki mi pa ne govorimo po česki, zato tudi ne smemo samo to besedo po česki umešati. Tako se mora dobre razločiti beseda: Morem, moreš, more, sem mogel ich kann, ich darf, ich habe können, dürfen, od besede: Moram, moraš, mora, sem moral, ich muss, ich habe müssen. Predloga (Vorwörter) z in s sta si u pomenu nasprotna in se ne smeta nigdar jeden namesto drugega postaviti: z, iz pomeni: aus, auseinander, s, so pomeni: mit, zusammen; zato: zlití ausgiessen, sliti zusammen giessen; sbrati auseinanderklauben, sbrati zusammenklauben, sbrati die Auswahl, sbrati die Zusammenkunft, složiti auseinandertlegen, složiti zusammenlegen, vereinen; sloga die Auslage, sloga die Vereinigung, Eintracht.

Učeni moži iz vsih slavenskih plemen naj se med seboj posvetujejo, kako bi se učilišne knjige u složnim uzajemnim in vse-slavenskim duhu sostavile.

Slavenske učilišne knjige ne smejo biti samo iz nemščine ali italijansčine predstavljene — to bi bilo toliko, kakor da bi na vrata nekake pisarnice napisal: „slavenska pisarnica“, in notri bi sedeli sami Nemci in nemškutarji, bi govorili in pisali samo po nemško — temoč mi si moramo složiti nove u slavenskim duhu, po željah in potrebah našega naroda.

Slavenske učilišne knjige morajo biti glede zadržaja (Inhalt) popolnoma jednake za celo avstrijsko Slavio; slovnice pa 4, Jugoslavensko, českoslavensko, poljsko in rusinsko.

Naučne izraze (technische Ausdrücke) u učilišnih knjigah morajo učeni moži iz vsih slavenskih plemen uzajemno ustanoviti. (Pogledaj moja: Pravila kako izobrazevati ilirsko narečje i u obče slavenski jezik strano 49.)

Glede sloge in uzajemnosti so posebno važne knjižice za početna učilišča in med njimi naj važnejši: abecednik, ali kakor Serblji govore: bukvar (Abecebüchlein) in slovnica (Sprachlehre). Od početnih učilišč tukaj nektero besedo.

Ves naš veliki slavenski narod upotrebuje u obče samo dva alfabeta: latino in cirilico, to je pismena latinska in cirilska. Pred nekoliko letami smo pisali blizo u deseterih pravopisih, pa hvala Bogu in verlim vlastencam! sadaj se mora reči, da imamo samo latinski in cirilski alfabet; glagolitiški se navadno ne upotrebuje. S latinskimi pismeni pišemo Slovenci, Horvati, Čehovi, Moravani, Slovaki in Poljaki; s cirilskimi Serblji, Bulgari, Rusi in še več drugih neslavenskih narodov.

Po slavenskih učiliščih in knjigah se mora latina in cirilica pri vsih slavenskih plemenih upeljati. Tako in samo tako se moremo u alfabetu složiti in zjediniti. U knjigi: Pravila kako izobrazevati il. narečja sem na strani 32. sledeča napisali

„Nekteri Slaveni tirjajo, da bi se zaver-gla latinska, drugi da bi se opustila cirilska pismena, pa spet drugi hočejo, da bi se izmislila nova.

Ako bi mi hoteli ustreči pervim dvem strankam, bi morali zavreči obadvoja latinska in cirilska pismena, da bi nam nič ne ostalo. Ign. A. Berlič piše u predgovoru k svojej: Grammatik der ilirischen Sprache, Agram 1842 na strani XVII. „Es ist kein Heil für unsere Literatur, bevor wir uns, und zwar mit Verwerfung des einst aus Noth angenommenen lateinischen Alfabet, mit unsern leiblichen Brüdern Serbo-Iliriern vereinigen, und weil wir ohnehin eine und dieselbe Sprache sprechen, heiderseits das cirilisch Vuk'sche Alfabet annehmen, welches wohl zuletzt geschehen wird und muss, nur möge es bald sein, das ist mein innigster Herzenswunsch!“ To je gola resnica, vendar:

Sadaj latinska pismena zavreči ne moremo in ne smemo.

U latinskih pismenih imamo svoj složni (novi) pravopis, kteri ima sicer nekatere nepopolnosti, pa je vendar:

1. ako izuzameš cirilico, jeden od naj izverstnejših u Evropi, pohvaljen od naj učenejših jezikoslovcov;

2. nas Jugoslavene, kteri latino upotrebuje, nekada na deset pravopisov razdelene, veže in sjedinjuje; ako bi latinska pismena in s njimi složni pravopis zapustili, bi se povrnila k nam spet stara smešnjava in pravopisno bezzakonje (Anarchie);

3. nas veže s Čehoslaveni in s Poljaki; kteri tudi latinska pismena upotrebujejo;

4. nas soznani s drugimi zapadnimi narodi, kteri tudi latino upotrebujejo. Kaj bi pomagalo Slovincam, Horvatam in Dal-

matincam, ako bi, zapustivši složni pravopis in latinska pismena samo cirilico pisati hoteli? Morali bi zadnič vendar latinskih spet se učiti že zavoljo Čehoslavenov in Poljakov in zavoljo drugih zapopadnih narodov, postavim: Italianov, Francosov, Angličanov itd. Sadaj moramo latinska pismena zadržati, naj je kakor hoče. —

Drugi Slovinci žele, da bi Serblji, zapustivši cirilico, latinska pismena sprijeli, — zakaj? — zato ker so pismena cirilska, kakor pravijo, voglasta in jih tako težko berejo, da jim pri branju solze u oči silijo. — To je resnica, da so voglasta, pa zato ni potreba zametovati jih; nekterim dopade bolje, kar je okroglo, nekterim, kar je voglato. To je gustus, de gustibus non est disputandum. Težko cirilico berejo, — tega niso pismena kriva, temoč oni, ker so cirilice premalo navadjeni in morajo tako stermno in tvedno gledati, da jim solze na oči prilete; iz tega pa ne sledi, da se mora cirilica zavreči, temoč da se je moramo bolje navaditi, da se ne bodemo solzili pri branju.

(Dalje sledi.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenske dežele.

Ljubljana. Kakor je vse ljudstvo z nastopam sedajnega ministerstva dovoljno, in veselo bilo lepih obljub, ki jih je prvi očitni nagovor ministrov naznanil, tako je vsaki osternel slišati novih glasov kteri so od ondot prišli. Postava za oskerbljenje srenj, ki jim samostojnosti clo malo pusti, ukaza zastran natisa časopisov in zastran učenikov velikih šol, ki dela človeškiga duha zopet pod policijsko šibo spraviti žugata; besede ministrove ki jih je v deržavnim zboru govoril od pravice orožja nositi, zadnič njegovo obnašanje pri začetku posvetovanja zbora čez podstavne pravice, iz kterigo bi se skorej spoznati moglo, de se minister čez zbor in ravno tako čez narod postavlja; — vse to je obudilo čud, sumljivost, nezaupnost, in, de ne zamolčim, mnogo serda. Lahko de narod, v misli de je okanjen, že od drugih, večih zgub govori, ki bi ga pričakovati znale, in torej prijaznost za novo ministerstvo le bolj poginjna. Slovinc si je svest svoje vernosti in svoje pravice. Tako lepo si je misliti, sim pravičen, hudiga nisim, ali dobriga sim storil kar se je dalo, zvestobo Cesarju, blago in svojo kri sim mu daril, torej se mi bo tudi pravica godila, stariga jarma, krivične nesreče me bo Cesar otel, zakaj tudi jes sim njega nesreče in nevarnosti rešil. Komur vest ne očita družih ko tacih djanj, ta ne more zapopasti, de bi prav bilo, ako bi se njim vsa čista pravica zaupljivo ne dala. Ve Slovinc, de puntarskimu rodu orožje odvzeti, nezvesto besedo po natisu razglasovati mu braniti, združenje hudobnih mu prepovedati itd. ampak, de bi on pod enako postavo bil, on ki je kri prelival za Cesarja, bi primerjen bil unimu, ki se je grozno bojeval proti Cesarju — tega Slovinc ni v stanu razumeti. Kaj clo hoče reči, ako vidi, de še slabši mu je osoda odločena, kot sovražniku? Ne vklanja se puntarski Talijan drugi ko talianski postavi, sme si v svojim jeziku pri uradi pravice iskati, ki mu v maternih njegovih besedah odgovarja, sliši poduk iz odra velike šole in kader otročić v učilnico stopi, v dragih domačih glasih; tega je deležin ravno tako hudobni Nemeč, ki si je iz grada očetov Cara izgnati prederznil, — ali Slovinc, on je zvest — on je revin. Slovinc čaka pravice; ki jo vsaki narod zvnaj njega že ima. Ali je mar mogoče, de je ne bo pričakal? Je mogoče, de bi v svoji revšini on še bolj potert mogel biti? Ne verjamemo tega, ne more biti. Ministerstvo se bo vernilo, prirojenih pravic nam ne bo kratilo, timuč kar nam jih je odvzetih, jih

nam zopet pridobilo vse. Tega se nadjamo, to je dolžnost vsaciga ministerstva pošteniga.

Dalmacia.

V Zadru 1. Prosenc. Dosti veselih novic ne pričakujte. Italjanska stranka nape-nja vse moči proti razvitju slavjanskiga duha in nehvaležni sinovi matke Slavie šuntajo ljudstvo zoper Jelačića bana; prigovarjajo ljudem, de jih Jelačić postavi pod vojaško postavu in vlado, kot je granica, in se poslužuje vseh pomočkov, de bi očernili viteškiga bana pred ljudstvom. Za to je velika potreba, de bi ban kmalo v Dalmacijo prišel kakor je tudi obljubil, de bi se narodu pokazal, in laži razgna. Ako hitro ne pride, bi vtegnili ti sovražniki Slavjanstva in Austrije ljudstvo popačiti in na svojo stran potegniti. Sosebno se skažejo kot divji Lahi nekteri uradniki, kteri bi radi celo Slavjanstvo izkoreninili. Uradniki namreč in poitaljančeni mesčani nemorejo prenesti, de bi tudi revno ljudstvo oči odperlo in si stan poboljšalo, temuč bi ga radi vedno gnetli. Dozdaj naša narodna stvar le malo napreduje. Uzrok je temu tudi dalmatinsko deželno poglavarstvo v kterim ga ni le eniga, kteri bi rodoljub le nekoliko bil, in kterimu bi kaj mar bilo za omiko slavjanskih Dalmatincev. Ministerstvo izobrazenja je že zdavno zavkazalo, de bi se v normalne šole domači jezik vpeljal. Ali dozday je še vse pri starim ostalo, zakaj sovražniki naroda in Slavjanstva so vedili to prekaziti.

Tudi v Istrii in v Primorju odvrtačujejo Lahi in poitaljančeni ljudstvo od Slavjanstva in od združenja z Hervati. Tako sta dva bogata stanovavca v Valošci blizo Reke prigovarjala kmetam, de ako se združijo z Reko in od Tersta odtergajo, de bodo podverženi vojaški banski oblasti, in zbrali so 4000 podpisov in križev — in odpravili protest na ministerstvo, kjer stoji, de hočejo laški jezik (?) v šolah in kanclijah obderžati, in de od ilirskiga jezika kar nič vediti nočejo. Iz tega se vidi de laški šuntarji po Dalmaciji in Istrii vsi po enim kopitu ravnaajo. Ali gorje jim! Pride ura, ko bo ljudstvo njih namene spoznalo. (N. N.)

Serbska vojvodina.

Že davno smo želeli, de se naši bratje iz Srbije na pomoč pokličejo. Gotovi smo bili, de bodo oni našo revo občutili in spoznali, in de bodo svojo staro junaško srečo poskušali zoper tega kervnika našiga in njih. Danas se iz djanja prepričamo, de nas naše serce vkanilo ni. Poziv sv. Patriarha se je oglasil v serca naših bratov po Srbiji, in glej jih cele trume, nekteri že pred sovražnikam, drugi na poti. V Banat jih je prišlo dozday 200, tu pričakujemo danas 800, ki so iz posavskih okrožij se vzdignili. Une v Banatu vodi brat Ajduk Velkov Milutin, junak stariga zemana, kteri je po smerti svojiga brata hrabro Negotin branil, in kteri je, kadar so mu topovske zerna (krogle) pošle, topove iz tolerji polnil in sovražnike podiral. — Dosti je velika Srbija. Okoli 5-6000 braniteljev Serbskiga imena, Serbske svobode in slave nam pride gotovo iz Srbije.

Beogr. novine pravijo;

„Iz znotrajniga naše domovine nam pridejo iz vseh strani radostne vesti (novice), de je poziv sv. Patriarha Rajačića na naš narod prav dobro sprijet in v njemu lep oglas našel. Cele trume Serbov se na noge spravljajo in hite zatiranim bratam v pomoč. Hvala jim do neba!“

To stori narod serbski na prvi naš klic. Od radosti nam serce igra. Iz tega se bomo prepričali, de dosadanje meje (granice) ne delijo serca eniga naroda. Naša gospoda, ki se je po dosadanjim pravilu vstavljala vsakimu razvitku in napredku naroda,

ktera je iskala in se trudila, nas pri starim obdržati in ktera se je protivila vsemu, kar je narod po Božji volji storiti dolžan; ta gospoda bo sicer rekla; zdaj je vse na robe; ali koj bo spoznala, de se Božji in narodovi volji zoperstavlja ni moč in de serbski narod z dušo in telesom en narod postati mora.

(Napredak.)

Bog daj srečo! General Todorovič je že med nami, pri naši vojski in pred sovražnikom. Že je prva bitva pod njegovim vodstvom pri Jabuki srečno končana. Madjari so dobro potolčeni, dozday so naši šest topov oteli in nekoliko madjarskih vojakov vjeli. Med tem pa jih naši vedno tirajo. Bratje iz Srbije, zlasti polkovnik Kničanin in Stanojlo jim le dahnuti ne puste. Zadobljeni topi so sad junaštva Kničanina in njegovih hrabrih vojakov.

General Todorovič (od p. Rajačića polklican) je izdal razglas, de se vojskovodstva poprime. On tirja pokornost in tisto zaupanje, ktero je njegov tovarš pri narodu imel. „Teraj vruga, da mu nema traga“ (goni sovražnika, de za njim sledu ne ostane), nam reče naš vodja.

(Napredak.)

Galicija in Vladimira.

Rusinska literatura se je dosti opomogla v početku tega leta. Zorja galycka, ki je popred le po enkrat na teden izhajala, pride zdaj po dvakrat, in je tudi v obsegu in v zvonajni podobi se poboljšala. Zraven nje so pa tudi še drugi rusinski časopisi.

Ravno oznanuje Ivan Gušalevič, profesor rusinskiga jezika na Dominikanskim gimnaziju, novi politiški časopis pod naslovom Noviny, kateri bo tudi dvakrat v tedni na svitlo dajan. Ravno tako misli Borisikjevič, znani rusinski rodoljub, z začetkom prihodniga mesca izdajati in redigirati politiški časopis z tem namenom, de bi med rojaki svojimi nekoliko politiško omiko razširil. In zadnjič pride tudi pod vredovanjem profesorja Glovackiga četertletni časopis Matice ruske, za učene razgovore in pretese, po podobi časopisa českiga muscuma.

(N. N.)

Z razglasam 10. Prosenca t. l. je general Hamerstein celo Galicijo in Vladimiro z Bukovino pod vojaško postavo djal, vse orožje izročiti v kazal, vse časopise (zvunaj Gazete Lvovske, Krakovske in Lemberger Zeitung) prepovedal in vse družtva razpustil.

Ogerska dežela.

Kaševo. Iz prijateljskiga dopisa svojim bravcam nasledne verstice podamo:

Od 6 tednov sem je Kaševo obležena terdnjava; de se pri takih priložnostih veliko laže, veš. Ultra-Madjari pravijo, de jim bo zdaj 40,000 zdaj 80,000 Madjarov na pomoč prislo. Od 8 dni sem se je v resnici v našim kraju precej Ogrov nabralo, in veči del tukajšnjih prebivavcov je bil v velikim strahu, in jez v nar večim. Jez ti le to povem, de so se 4. t. m. Ogrri is Cipse in Semplinske čupanije proti Kaševu vzdignili. Fml. Šlik jim je vojakov naprot poslal. O pol treh grem na ulice slišati, kaj se noviga zgodilo. Tu sim velik hrup našel, in reklo se je, de so Ogrri še pol ure od Kaševa. Komaj domu pridem, se je že streljanje pričelo. V sosedne ulice je več granatov in krogel udarilo. Jez sim pri oknu stal, in z težkim sercam na majhno število c. k. vojšakov gledal, ki so na pol zmerznjeni Ogram naprot stopali, šlik z smodko (cigaro) v ustih, kakor de bi k plesu šel. Moje nar gorkejši želje so jih spremljale, vunder sim malo nade imel in vsak trenutik, sim se bal, de bi Madjari že ne bili pred durmi. Čez nekoliko časa sim se potolažil, ker se je streljanje bolj in bolj odtegovalo in jenjevalo, in mislil sim si, gotovo so jo Madjari potegnili. In res je bilo tako. O pol petih se je še kakšen samši strel sli-

šal, potem je mirno postalo. C. k. vojaki so z veselo muziko v mesto nazaj hiteli. Celo noč vunder sim bil še zmiraj v strahu, ker sim misil, de nas bodo Madjari po noči al proti jutri z ponovljeno močjo napadli. Zjutraj vstanem, stopim k oknu, in kako se začudim, ko vidim vse ulice polne vjetih Ogrov, šajterg, bojnih vozov, pušk, pokaže in konj, in še zmiraj so druge donšali. Če bi tega ne bil sam vidil, ampak v vojskim razglasu bral, bi me bilo jezilo, ker za laž bi bil vse to deržal, v resnici, Ogrri so bili od te strani kaj močni. Šlik pravi v razglasu, de je 10 štukov vdobil, in res je to, jez sim jih z lastnimi očmi vidil. Al šlik je tudi tič, de mu ga ni para, vojšak skoz in skoz hraber, vagljiv in vunder zlo varen, ojster in vunder sama dobrot. Ko se je Kaševu približeval, se jih je veliko balo za svoje blago, al njegovih soldatov se le eden ni količkiga dotaknil. —

(W. Z.)

Knez Vindišgrec je Košuta, njegove komisarje in ude odbora za brambo dežele za zvunaj postave (vogelfrei) razglasil, in popis osebe Košutove razposlal. Košut je bil 11. Prosenca v Debrečin prišel.

15. razglas armade oznani, de je en del puntarskih trum v začetku t. m. prvič pri Kašavi v Galicijo predreti, in ker mu ni šlo, pozneje čez Klauzenburg in Bistrico v Bukovino priti skušal.

Ta truma, peljana od Poljaka Bema, je vse kraje, koder je šla, pokončala, in je tudi polkovnika Urbana do Kinpolang nazaj pahnila. Ker je premalo vojakov imel, se je Urban bil v Bukovino vmaknil, in je pozneje združen z vojaki fml. Malkovskiga sovražnika zopet prijel in ga do Vatra-Dorne preganil.

Med tem je general Hamerstein veliko vojakov nabral in jih pod vodstvom g. m. Fišerja pri Stry postavil.

Zavoljo obdržanja reda in varnosti je bila Galicija in Bukovina pod vojaško pravico postavljena.

Na to so cele trume zvestih kmetov priderele, se z vojšaki združile in vsi klanjci iz Ogerskiga so dobro obloženi.

Kar je puntarske derhali iz Budapešte všlo, preganjata prvi in drugi del armade.

V Edinburgski in Eisenburgski županiji je armada pod O. l. grofam Althanam tiste kraje očistila in se proti Papi podala, kamor je 13. t. m. prišla, in gre naprej proti Vešprinu in Bakonjskim gojzdu, kjer se nekaj od Perčelove derhali pokazuje.

Na levim bregu Donave je imela brigada generala B. Neustädtera pri Asodu 13. t. m. boj z sovražniki, v katerim je O. l. baron Geramb padel.

Brigada fml. Simuniča je bila od Nitre proti Verrebely se nagnila.

Erdelj.

De je Erdelj (sedmigraska dežela) od cesarske vojske z pomočjo Rumunjev in Saksov osvobodjen madjarskiga strahovavstva, in de je na požarišu mest in na grobih od tisuč ljudi zopet obnovljen mir, vemo. Vendar ne bo od več, ako mi ondotne boje v skupnim pregledu pred oči postavimo.

Kadar je zapovedajoči general Puchner z svojim razglasam 19. Kozop. počel v deželi vladati, že niso bile stvari v Erdelju za cesarsko vojsko prijetne. Na jugu so Rumunji in Saksi zvesto deržali z avstrijsko deržavo in z vladejočo dinastio, tako tudi na severju Bistričko okrožje, Sas-regenski, saski kraj in 21. rumunjski regiment, ali zveza s tem severnim krajem je bila pretergana od Madjarov in veči stran dežele je v njihovih rokah bila; stanovavci rumunjski tistih krajev so podjarmljeni bili. V mestih in bližnjih županijah se je madjarsko bandero vihvalo: Slabe posadke so bile razorožane, in tako vojniška moč zlo oslABLJENA. Sikulci so sklenili v svoji

skupšini v Adagfalvi ubivanje, palenje Saksov in Rumonjev (Valahov). Orožana moč, 15-16,000 mož, je hitela k Sas-regenu. Podpolkovnik Urban od 2. rumunjskiga regimenta se je moral z svojo malo in junaško trumo po kratki bitvi nazaj umakniti in Sas-regen, eno izmed narbogatejših in narobertniših saskih kupčijskih mest, je bilo zažgano, in je postalo gladiše jokanja in grozne morije. Od ondod je šla imenovana derhal k poglavitnim mestu Sikulcon, Maroš-vasarhelju, in je z ognjem pokončala veliko število saskih in rumunjskih mest.

Tako divjost ustaviti je bila prva skerb zapovedajočiga generala. Pod vodstvom fml. Gedeona je poslal celo armado proti Sikulcam. Pri Maroš-Vasarhelju se vname boj; kmalo so jeli Sikulci, katerih je več bilo, vmikvati se. Maroš-Vasarhelj je bil vzet, kakor tudi Masoška in Udvarhelska županija, in zveza z severno stranjo ponovljena.

Nadopolniti selsko vojsko je razpisal nabero od 36 do 50 mož med rumunjskim stanovavstvom v spokorjenih krajih na jugu, saski narod je sestavil trumo dobrovoljcov 125 mož na svoje stroške; napravila se je vojniška kancelaria, in odbor za brambo deržave, in narodna straža se je v orožju vadila. To je vse lepo od rok šlo. Alžbetin, Biograd, Enjed in okolica so bili berž podverženi redu in vladi. Od severa je prišel iz Bukovine gen. Vardener; in tako je mogoče bilo stopiti zoper Sikulce in dobiti po mnogih bitvah Dees, Samošujvar in Kološ, ognjiše cele revolucije.

Pozneje ko so Madjari iz Erdelja pregnani bili, je bilo mogoče v pomoč poslati ferdnjavi Aradski en oddel od 13,000 mož, kjer je madjarska vojska, ki je Arad obsedla bila, pobita in razgnana. Tudi rudarske okrožja se vdobe, ali žali Bog! v Zaladni, njih poglavitnim mestu, so se grozne reči godile. Že je bila kapitulacija z Rumunji, ki so tam napad storili, vgovorjena, ko se zopet straža zalantska na poziv sodnika Nemeđeja orožja loti, ktero je že odloženo bilo. S tem razkačeni Rumunji so se strašno maševali. Nemedej, uradniki, straža, žene, otroci in starčki vseh skupej do 600 oseb so padli ko žertve, deržavne poslopja so poderte in velika škoda je storjena. Tudi Zarandska stolica, ktero so bili Madjari s silo odtergali, se je zopet z Erdeljem združila.

Samo v Haramsečki in nekterih vaseh Udvarhelske stolice sta punt in groza neprenehama razsajala. V Brasevskim in Haramsečkim okrožju je ostalo le malo c. vojske na mejah, te priložnosti se poslužijo Sikulci in so z celo močjo napolnili tisto stolico; vojaki se se vmaknili v Brašov in celi gornji kraj je ostal sovražniku, ki je Königsberg in stran Marienburga požgal. Od savojških dragonarjev prisiljeni so se pa Sikulci tudi vmaknili domu, in zdaj je gen. Gedeon poslan tudi Haramsečko stolico vkrotit. Ko to izpolni, bo celi Erdelj miren. (Jug Sl.)

Ptuje dežele.

Francozka. Iz Pariza 6. Prosinca. Včeraj pred poldnem je sprejel president Bonaparte polsko poslaništvo. General Rybinski mu je predstavil oficirje in druge dostojnike iz revolucijske vojske, med katerimi je bil general Sierakovski in polkovnik Zaleski; poslednji je bil zapert v Kufsteinu deset let. Olizar, ud nekdaniga polskiga starašinstva, je predstavil presidentu ude bivške polske kamere. Mickievic, znani polski pesnik, je nagovoril, presidenta z temi besedami: „Gospod predsednik francozke republike! Bog, kateri je vas za prviga uradnika francozke republike ustanovil, je odkril svetu moč narodnih občutov. Ti občuti že počenjajo moč dobivati čez umetno storjene sostave enostranske politike. Vaša vljudnost je dala Francozam novo moč. Vi ste te moči darovali republiki. Govorimo k Vam v imenu mnogo Poljakov, ja v imenu milijonov Slavjanskiga naroda. Gospoda bodemo prosili, de bi Vaš urad blagoslovil, ki je tako velik, kot moč, katero Vam je izročil moralni čut naroda francozkiga in vseh z njim združenih narodov. Ludvik Napoleon! Duh junaštva tega, čigar ime dedvate, naj Vas oživlja na vseh Vaših potih.“ Na ta odgovor se je zahvalil president, veselivši se; de so Poljaki njegovo postavljenje tako dobro razumeli, „Kot Francoz sim tudi jez deležen sočutja, ktero francozki narod do Poljakov ima, in želim, de bi tudi drugi narodi v tem z nami potegnili.“ Na to je govoril z vsakim udam posebej, in je vsakiga pobaral, zakaj de je domovino zapustil, in kako de se prezive. —

Nepolitiški del.

Nekimu očetu treh sinov se desno oko smeje, levo pa joka, solzi.

Serbska narodna pripovedka (iz Podunavke.)

Enkrat je bil mož, ki je imel tri sine, dva pametna, in eniga neumniga. Temu človeku se je desno oko vsigdar smejalo, levo pa plakalo, solzilo.

Pogovore se sinovi tega človeka, pa gre do k njemu eden po eden, prašat pa, zakaj de se mu desno oko smeje, levo pa solzi.

Odide tedej najstari v stanico k oču in ga zavpraša: „Oče! prav mi povej, kar te bom prašal; zakaj se tvoje desno oko vedno smeje, levo pa joče?“

Oče mu na to nič ne odgovori, ampak plane na noge, popade nož, pa za njim, un pa urno na polje, in zabode se nož v vrata. Una dvojica na polju komaj čakata brata, de pride, de slišita, kaj de mu je oče rekel.

Kakor pride, ga pobarata brata: „Povej, povej brate, de te Bog živi, kaj ti je rekel oče?“

On pa jima odgovori: „Nista vidva modrejši od družiga. Pojta, pa bosta slišala.“

Gre tedej drugi srednji brat k očetu v sobo in ga popraša: „Oče! po pravici mi povej, kar te bom prašal. Zakaj se tvoje desno oko vedno smeje, levo pa joka?“

Oče tudi temu nič ne odgovori, temuč plane, zgrabi nož in se zažene za njim, ta pa zleti na polje, in nož se zabode v vrata.

Kadar pride do bratov, ga zavprašata brata: „Povej brate, de te Bog živi, kaj ti je oče povedal?“

On pa jima odgovori: Nista vidva modrejši od drugiga, pojditā, pa bosta zaslišala.“ To pa je rekel narstarsimu bratu zavoljo nespametniga, de bi tudi on k očetu šel, slišat in vidit.

Poda se tedaj tudi neumni v sobo k očetu in ga popraša: „Oče! Una dva moja brata mi nočeta povedati, kaj si jima rekel, povej ti meni zakaj se tvoje desno oko vsigdar smeje, levo pa plaka.“

Oče na mah plane popade za nož, in se zažene z nožem, de ga prebode, ta pa je ostal, kakor in kjer je bil in se kar zganil ni.

Kadar to oče vidi, pride k njemu ter mu reče: „No ti si moj pravi sin, tebi hočem povedati, una dva pa sta strahljivca. De se moje desno oko smeje, se jez veselim in radujem zato, ker me vi otroci radi vbogate in poslušate.“

De se mi pa levo oko joka, ze zgodi za to; jaz sim imel v vertu eno vinsko tertu, ktera mi je vsako uro po eno vedro vina lila.

Tedej mi je za dan in noč 24 veder vina nalila, pa ta tertu mi je vkradena in nisem je mogel najti, tudi ne vem, kdo jo je vkradel in kje de je. In zato se mi levo oko joče „in jokalo se bode do smerti, ako je nenajdem.“

Kadar pride na polje tudi ta nespametni, ga vprašata brata, kaj mu je oče povedal, on pa jima vse po redu razodene.

Zdaj se oni poslove od očeta in vseh domačih in se na pot spravijo.

Popotvaje pridejo na razpotje, in vidijo pred sabo tri poti.

Pogovorita se dva stareji in rečeta naj mlajšimu nespametnimu bratu: „Daj, brate izberimo si vsak po eno pot, pa naj vsak za se hodi, ter poskusi svojo srečo.“

„Bom, brata“ jima odgovori nespametni. Izberita si vidva vsak eno pot, in jez čem po tisti hoditi, ktera mi ostane.“

Vzameta tedaj starši dva vsak svojo pot in se ločita, se pa zopet pozneje snideta, rekoč: „Hvala Bogu, de se tega neumnega znebiva.“ Sedeta tedej in južnata.

Komej sta se vsedla, ali glej, mimo ide šantava lisica na tri noge, se počne k njima približavati, prilizovaje se, de bi tudi ona kaj jesti dobila.

Ona pa, ko vidita lisico, zakričita: „Glej tu lisico, dajva jo vbiti.“ Ter poskočita za njo, lisica pa šantava, počne bežati in jima komej vteče, med tim pridejo pastirski psi do njune torbe in pojedjo vse, kar sta imela. Ko prideta nazaj k torbi, nista nič več vidila.

Uni brezpametni se je tretjiga pota poprijel, ter je šel naprej, dokler se lakot ne oglasi.“ Potlej pa sede na travo pod neko hruško, potegne hlebce iz žepa in slanino iz torbe in začne jesti.

Komej je jesti začel, že pride ravno tista šantava lisica, ktera sta brata njegova podila, se mu jame približavati in prilizovati, gugaje se na treh nogah.

Temu pa se milo stori, de tako čota, ter reče: „Pojdi sam lisica! vem de si lačna, in de ti je težko, ker tudi četerte noge nimaš.“

Da ji jesti hleba in slanine sebi ko lisici kos; ko se tako malo okrepečata ga zapraša lisica: „Povej mi vendar, brate, kam ti prav greš.“

On ji pa reče: „Tako in tako, imam očeta in nas je troje bratov, očeta pa se eno oko vedno smeje, ker ga mi dobro vbogamo, drugo oko se mu pa joka, ker so mu vkradli eno tertu vinsko, ktera je vsako uro eno vedro vino lila, in zdaj jez grem ljudi prašat po svetu, ako bi mi ne vedil kdo povedati od te tertu, de jo očetu pripravim, de se oko dalej ne solzi.“

Lisica pravi: „E! pa jaz znam, kje je ta tertu, le pojdi za mano.“

Gre on za lisico, in prideta do velikiga verta. Zdaj reče lisica: „Tukej je ta tertu, ktero ti išeš. Ali težko je do nje priti. Zdaj ti dobro pazi, kar ti bom rekla: preden se v temu vertu do tertu pride, se mora iti mimo dvanajst straž in na vsaki straži je po dvanajst čuvajev. Ako ti čuvaji gor gledajo, moreš varno in svobodno mimo njih iti, zakaj tako gledajoč, oni spe.“

Ako pa meže, ne hodi, zakaj tako mežeči ne spijo, ampak bde. Kadar prideš v vert, stojite tam pri tertu dve lopati (motiki) ena lesena, druga železna. Ali ti nikar ne vzami železne motike, de izkoplješ tertu, zakaj ta motika bo zazvonila, stražo izbudila, in straža te bo vjela, in ti zna težka biti. Ali vzami leseno motiko, in ž njo izkopaj tertu ter polagano, ko straža gleda, odidi proč na polje k meni, pa imaš tertu.“

(Konec sledi.)

Serbska vojvodina.

(Konec.)

Ko se taka serbskimu ljudstvu godi, pozove njegov metropolit Rajačić na 16. dan veliciga travna narodni zbor v Novi Sad. Na ta zbor je prišlo 4000 poslancov iz vsih kotov serbskiga naroda. Sklenili so te le važne reči. 1. Serbski narod je politiško svoboden in neodvisen. 3. Serbska vojvodina obstoji iz Srema in njegove granice, iz baranjske in bačke županije, iz obečke okolice in sajkiškiga okrožja in iz Banata in njegove granice. 3. Ta vojvodina je pod avstrijskim cesarjem in pod ogersko krono. Sklenili so pa tudi se politiško zjediniti s svojimi rati hv trojednim kraljestvu hervaškim, slavonskim in dalmatinskim. Kar se je kmalo po tem zgodilo. Pri ti priložnosti so si Serbi po stari pravici tudi patriarha in vojvoda zvolili. Za patriarha zo zbrali Rajačića, svojiga metropolita v Karlovcih, za vojvoda pa Šuplikaca, kteri je bil tačas še obrist, zdaj je pa že general. *)

Mnogobrojno poslanstvo je neslo te želje in prošnje pred cesarja v Inspruk. Sam Rajačić je bil na čelu tega poslanstva. Tode Madjarji takrat se mogočni, so bili cesarja preslepili, de ni vslišal pravičnih prošenj dobromislječih Serbov.

Zdaj za Serbe ni bilo družiga pomočka kakor sovražniku iz vojvodine siloma pot pokazati. Strašna deržavljanska vojska se vname med Serbi in Madjarji. V Osek, Novi Sad in Petrovaradin prišarjijo trume in trume madjarskih vojakov. Po sajkiškim okrožji in po serbski granici se razglasi nagla sodba, in clo povelje pride, de se mora tim regimentam orožje pobrati. Tode Madjar se je zmotil. Pozabil je namreč, de hrabri Graničar puške z lepo ne da iz rok, po sili mu je vzeti pa kos ni bil.

De bi bili Madjarji ves serd nad Serbe razlili pošljejo Hrabovskiga v Karlovce nad nje. Ravno binkuštni pondeljek prihruje ta poljni podmaršal z madjarsko armado pred Karlovce. Ljudje so bili zopet ravno pri sveti maši. Kar začne pokati in streljati na mesto in ga požigati. Oj žalostna mu majka! — Sam ljubi Bog ve, kaj bi bil ta grabon še Jugoslavjanam storil, ako bi ga graničarji ne bili hitro domu spodrepili. Ali kakor bi trenil, je stalo 10000 graničdrjev na nogah; in Hrabovski je mogel svoje kopita pobrati in odriniti nazaj, od koder je bil prisleparil.

Kaj de so ubogi Serbi se po tem preterpeli, in kako de so Madjarje nabijali, je naša

*) Žalostno novico od njegove smerti smo že v Slovenii dali.

mila Slovenija o svojim času povedala. Zdaj pa se nadjamo, de bode kmalo konec serbskiga terpljenja. Naš mili cesar je, hvala Bogu, vendar enkrat toliko spregledal, de ve, kdo je zvest kdo pa ne zvest. Spoznal je peklenške naklepe madjarskih sleparjev ino zvestobo serbskiga naroda, ter je vslišal njih pravične prošnje in žele. Slava mu! — Zdaj vihrajo cesarske bandera od vsih strani proti Budapeštu. Za njimi vrejo serditi vojaki, božji maševavci storjenih krivic, in padel bo Budapešt s Košutovo šaro vred, premalo ga je. Konec bo madjarskiga gospodovanja in zatiranja zvestih Slavjanov. Ako Bog da in sreča junaška, bosta imela prihodnji miroljubni Slavjan in ošabni Madjar, vekavi Nemeec ino nemirni Lah s pohlevnim Rumunam vred v avstrijskim cesarstvu enake pravice.

Pravični pogin madjarskiga gospodstva pa naj bode vsim zatiravnim narodom v svarivni izgled. Naj pripoveduje z gromčim glasam vsim narodom od izhoda do zapada sonca, de nobeden narod nima pravice sosednimu narodu na rame stopati in bahavno vpiti tje v svet: „Poglejte, pogledajte me, kako sim velik ino mogočen.“ Ptujta velikost in ptujta mogočnost je pavovo perje, kteriga bo treba enkrat dati nazaj. — Bog hotel, de bi se tudi zmešnjavorodni Frankobrod iz žalostniga pogina madjarskiga gospodstva naučil, kaj, de je konec podjarmovanja ptujih narodov! —

L. Pintar.

Pravi pomén besede: Ustava.

Sedi gori v Kromerizu veliko veliko mož. Dolgo že si glave belijo zavoljo dogodb in potreb sadajnega časa: „Le naprej, naprej“ je cilj in konec njih vsiga govorjenja. Pa na enkrat se vzdigne jeden izmed sbranimi. „Vohà!“ — zareži on nad tovarši. — „Nikar več naprej, stojte, vstavite se, če ne vas bodem jaz vstavil!“ In to izgovorivši, jih je res vstavil, in oni so bili vstavljeni, in imeli smo (mi) — Ustavo.

Pač na tanko se je izpolnilo, kar smo s imenovanjem naše nove vlade: Ustave, vedno prerokvali, brez de bi bili sami za to kaj vedili. Zakaj najeta beseda: Ustava, ktera v vsih drugih slovanskih narečjih prosto vlado pomeni, bi imela po naše, t. j. po slovensko, dokaj drugačniga pomeniti. Le pogledjmo na Ustavo in na druge imena ravno tiste korenjine, postavim: nastava, postava, prestava, pristava, razstava, sostava, zastava. Iz tih imen podaljšani glagoli, kakor nastaviti, postaviti, i. t. d. imajo imen pomenu odgovoreči pomen. Ali pa tudi Ustave pomen pomenu od vstaviti odgovori? — Nikakor ne! — Vstaviti se le pravi, kadar kakimu zabranimo, naprej iti, t. j. po nemško: Jemanden aufhalten, im Weitergehen verhindern, ihm den Weg versperren. Potem bi zares Vstava ravno nasprotni pomen imela, kakor smo ga ji dajali, namreč: Aufhalten, quasi Stillstehenmachung, ali pa — ker pravijo, de se ne da nikakor ne — mirno stati, ampak de vsaki, kteri se je enkrat v svojim napredovanju vstavil, se že ritnisko pomikuje, že raka posnema, al pa, kakor je navada, de mu je zopet kita zrasla — al pa, pravim, tudi Nazaj, Rückwärts, Rückshritt, Reaktion!

Lejte! kako se najeta beseda: Vstava sedajnimu vladnimu počenjanju primeri spodoba al-pa rajma!

Beseda: vstaviti sicer v drugih slovanskih narečjih gründen, feststellen, konstituiren, pomeni tedaj se v njih lohka Vstava rabi v pomenu: Konstitution, pa ravno ta pomen v našim slovanskim narečju vstanoviti prevzame; tedaj bi se Konstitution še le zamogel s imenam, iz tega glagola izvirajočim kerstiti, namreč s besedo: Vstanovitev. Pa ta je preveč okorna, in tudi ne tako primerna, sedajnim okolstavam kot Vstava.

Zitni kup.	V Ljubljani		V Krajnji	
	13. Prosenz.		15. Prosenz.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
Srednja cena 1 mernik.				
Pšenice domače	2	39	2	36
» banaške	2	40	2	52
Turšice	—	—	1	35
Sorčice	—	—	—	—
Rézi	—	—	1	40
Jčemenā	—	—	—	—
Prosa	1	30	1	25
Ajde	1	16	1	9
Ovsa	—	50	—	50